DERDE QUICKSCAN (CRISIS) NOODOPVANG ASIELZOEKERS

oktober 2022

VluchtelingenWerk Nederland

Al meer dan een jaar is er een groot tekort aan opvangplekken. Niet omdat er een onverwacht hoog aantal asielzoekers naar Nederland is gekomen maar vanwege falend beleid. Er zijn te snel opvanglocaties gesloten, asielzoekers moeten lang wachten op hun asielprocedure en statushouders lang op een woning. Sinds augustus 2021 moest het COA overgaan tot noodopvang in de vorm van onder andere grootschalige evenementenhallen en tenten. Ook in december 2021 en in maart 2022 bracht VluchtelingenWerk een quickscan uit waarbij wij constateerden dat de leefomstandigheden in de noodopvang door een humanitaire ondergrens zakten. Nu, een half jaar later, is de situatie alleen maar erger geworden. Al sinds dit voorjaar moeten er regelmatig asielzoekers bij het aanmeldcentrum Ter Apel één of meerdere nachten buiten doorbrengen omdat er geen plek voor ze is. Sommige nachten betrof het honderden mensen, onbeschermd in de buitenlucht en met smerige sanitaire voorzieningen. Dit zijn mensonterende omstandigheden.

Sinds juni doet het Kabinet een beroep op de veiligheidsregio's voor de inzet van crisisnoodopvang. Dit is kortdurende opvang die ingezet wordt bij calamiteiten. Deze vorm van opvang wordt dus niet door het COA georganiseerd. Aan alle 25 regio's is gevraagd 225 crisis-noodopvangplekken te creëren. In augustus heeft het Rijk opnieuw om 225 extra plekken per regio gevraagd. Opgeteld komen beide verzoeken neer op meer dan 11.000 plekken in de crisisnoodopvang.

Op 6 oktober oordeelde de rechtbank Den Haag dat de huidige opvangomstandigheden onrechtmatig zijn. Binnen negen maanden moeten alle asielzoekers en statushouders uit de (crisis)noodopvang gehuisvest worden in locaties die overeenkomen met de Europese minimumnormen. Ook moeten er per direct meer opvangplekken komen omdat kwetsbare asielzoekers niet meer in de crisisnoodopvang geplaatst mogen worden en met ingang van vier weken ook niet meer in noodopvanglocaties tenzij in die locatie in hun specifieke opvangbehoefte kan worden voorzien. Er dient dan ook snel werk gemaakt te worden van nieuwe structurele kleinschaligere opvanglocaties om meer ruimte in de huidige reguliere opvang te creëren.

Quickscan (crisis)noodopvanglocaties

In maart verbleven 7.000 mensen in de noodopvang waaronder 1.500 kinderen. Nu, ruim een half jaar later, is dit gestegen naar ruim 12.800 mensen waaronder 3.000 kinderen. Een kwart van alle COA-locaties zijn inmiddels noodopvanglocaties. Dit zijn deels grootschalige locaties zoals evenementhallen of kazernes, waar rond de 300 tot 400 mensen verblijven. Daarnaast gaat het om bijvoorbeeld hotels, boten, kantoren of schoolgebouwen. Ook zijn er inmiddels tientallen crisisnoodopvanglocaties waar in totaal 6.500 mensen verblijven.

Het zijn vaak sporthallen met stretchers, waar tientallen, tot wel 200 mensen verblijven. Soms zijn er met schermen of tentdoek kleine units gemaakt die een gezin of vier alleenstaanden delen.

VluchtelingenWerk heeft tussen juli en oktober 2022 via een inventarisatie de leefomstandigheden van 43 (crisis) noodopvanglocaties in kaart gebracht. Naar schatting zijn er nu in totaal 156 (crisis) noodopvanglocaties. Ook zijn er aantal interviews gehouden met teamleiders werkzaam in de noodopvang en crisisnoodopvang en zijn enkele locaties bezocht.

Vertrek uit crisisnoodopvang Loon op Zand | Fotograaf Marcel van den Bergh - ANP

Algemeen

In de (crisis)noodopvang verblijven niet alleen maar mensen die in afwachting zijn van registratie of de start van hun procedure. Er zijn ook veel gezinsherenigers, meestal vrouwen en kinderen met een vergunning die in afwachting zijn van huisvesting bij hun partner die al langer in Nederland verblijft. Ook komt het voor dat mensen waarvan de procedure al loopt of die zelfs al een asielvergunning hebben gekregen nog steeds in de crisisnoodopvang verblijven. Schrijnend is het voorbeeld van een vluchteling uit Jemen die al meer dan een jaar in noodopvang en crisisnoodopvanglocaties verblijft, zelfs nu hij inmiddels zijn asielvergunning heeft. Eerst verbleef hij zes maanden lang in de noodopvang in Goes, een hal met rijen stapelbedden met een gordijntje. Daarna doorliep hij zijn asielprocedure in een procesopvanglocatie. Doordat er geen plek was in een azc is hij in de crisisnoodopvang ondergebracht. Inmiddels heeft hij zijn asielvergunning gekregen en verblijft al maandenlang in – inmiddels drie – verschillende crisisnoodopvanglocaties. Huisvesting in de gemeente is nog lang niet in zicht, ook omdat hij nog steeds niet is ingeschreven in de BRP en geen BSN-nummer heeft. Het COA kan dat voor statushouders in de crisisnoodopvang moeilijk organiseren.

Dat al deze verschillende doelgroepen, mensen in verschillende stadia in hun asielprocedure, door elkaar in één locatie verblijven, geeft in combinatie met de slechte communicatie en onzekerheid over het proces een heleboel onrust. Mensen begrijpen niet wat hun eigen volgende stap is en zien dat anderen wél verder zijn of komen in het proces. Ook is onduidelijk hoe lang ze ergens zullen verblijven en waar ze vervolgens naar toe zullen gaan. Bovendien maken ontbrekende of onvolledige bewonerslijsten en registraties het moeilijk om bewoners van de crisisnoodopvang goed te informeren of adviseren over het proces. De onzekerheid en chaos zijn fnuikend. Het bemoeilijkt de hulpverlening aan vluchtelingen als blijkt dat ze plotseling niet meer op een locatie verblijven en onbekend is naar welke volgende opvang ze verhuisd zijn. Hierbij dreigt voor degenen die inmiddels een asielvergunning hebben gekregen dat zij hun aanvraag voor gezinshereniging mis lopen. Voor deze aanvraag geldt namelijk een deadline van drie maanden.

Het is een trend dat crisisnoodopvanglocaties steeds langer open blijven, en tegelijkertijd zien we dat andere steeds korter open zijn. Sommige locaties openen voor slechts enkele dagen tot maximaal twee weken waarna mensen door moeten verhuizen naar een volgende locatie. Anderen blijven – soms met verlengingen - maanden open maar zijn ongeschikt voor het langdurig opvangen van mensen. Op veel locaties slapen mensen in voorzieningen die niet geschikt zijn voor langdurig gebruik. Zo zorgen stretchers die voor mensen te klein zijn dat mensen er dan maar voor kiezen om op koude vloeren te gaan slapen.

Rust en veiligheid

In de grootschalige noodopvanglocaties waar mensen verblijven in units zonder plafond en met slechts een gordijn als deur, kunnen mensen slecht slapen vanwege de geluidsoverlast. Ook als er tentjes of schermen zijn geplaatst, is er sprake van geluidsoverlast. Sporthallen galmen; zelfs als het rustig is, is er altijd wel geluid te horen. Ook voelen veel vrouwen en kinderen zich onveilig. In de sporthallen met stretchers hebben mensen helemaal geen privacy. Mensen geven aan dat het heel moeilijk is dat mannen en vrouwen bij elkaar in één ruimte moeten slapen. Op verschillende locaties schermen bewoners hun (stapel) bedden uit nood provisorisch af met lakens of dekentjes. Een teamleider zegt over deze aanblik treurig met een verwijzing naar de slechte opvangomstandigheden aldaar: "Het lijkt hier wel Lesbos..." Dit gebrek aan privacy leidt er ook toe dat vrouwen die een hijab dragen zich 's nachts niet vrij voelen om deze niet te dragen.

Op verschillende locaties is de temperatuur slecht te regelen. In de zomer veel te heet en nu 's nachts te koud. In veel locaties is geen mogelijkheid om persoonlijke belangrijke spullen veilig op te bergen. Ook dat draagt bij aan gevoel van onveiligheid. Lockers zijn lang niet op alle locaties beschikbaar en worden soms enkel beschikbaar gesteld in de grotere ruimtes, terwijl in kleinere ruimtes ook meerdere gezinnen samen moeten verblijven.

Bij crisisnoodopvanglocaties in locaties die eerder niet bewoond werden, zoals bijvoorbeeld kantoren, zijn de sanitaire voorzieningen vaak apart buiten bijgeplaatst. Dit betekent dat iedereen, ook door de regen en kou, naar buiten moet. Moeders die met een kind 's nachts naar het toilet moeten, nemen dan alle kinderen van het gezin mee. Maar we horen ook van moeders die de overige kinderen juist – slapend - achterlaten om vervolgens bij terugkomst hun kinderen huilend aan te treffen, die iedereen wakker maken.

In steeds meer noodopvanglocaties ontstaat onvrede door de lange duur van de opvang. Zo zijn bewoners van de opvang in Goes de kou, slechte hygiëne en ongedierte zat.[1] Maar ook in de noodopvang in Venray klagen de bewoners over onder andere het gebrek aan privacy, nadat de noodopvang recent wéér verlengd is tot halverwege volgend jaar.

Kwetsbaren in crisisnoodopvang

Op grond van de handreiking crisisnoodopvang[2] zouden specifieke groepen kwetsbaren niet in de crisisnoodopvang geplaatst mogen worden, bijvoorbeeld om medische redenen. Er vindt echter nauwelijks triage plaats in aanmeldcentrum Ter Apel, waardoor er toch kwetsbaren in de locaties verblijven.
Voorbeelden hiervan zijn:

- iemand die recent een borstoperatie had gehad en rugklachten heeft en voor wie het niet geschikt is om op een stretcher te slapen;
- een meisje met ernstige nierziekte die dringend behandeling nodig heeft;
- hoogzwangere vrouwen;
- een man met een slecht geheelde botbreuk in de voet waardoor hij nauwelijks kon lopen;
- een lhbti-er die zich niet veilig voelt;
- een zeer angstige weduwe met drie dochters in de puberteit die geplaatst is op een locatie met voornamelijk mannen.

Op veel plaatsen in de crisisnoodopvang zijn slaapvoorzieningen die niet geschikt zijn om langere tijd te gebruiken. Stretchers zijn hier een voorbeeld van. Schrijnend is in dit verband het verhaal van een slachtoffer van martelingen die door haar eerder opgelopen verwondingen niet goed kan liggen op een stretcher. Deze vrouw ziet zich genoodzaakt om bij gebrek aan een alternatief dan maar op de grond in de opvanglocatie te gaan liggen, zodat zij nog enige slaap krijgt. Met het oog op de invallende herfst en de aankomende winter is noodgedwongen op de grond moeten slapen een onhoudbare situatie, al helemaal voor iemand die slachtoffer is van martelingen.

Gebrekkige medische zorg

De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) heeft in augustus geconstateerd dat de medische zorg aan asielzoekers in crisisnoodopvanglocaties ernstig lijdt onder de huidige crisisomstandigheden.[3] Doordat de zorg zich regelmatig beperkt tot spoedhulp, krijgen asielzoekers minder zorg dan zij zouden moeten krijgen. Ook VluchtelingenWerk ziet dit in de praktijk. Voor de noodopvang geldt dat het COA GezondheidsZorg Asielzoekers (GZA, de organisatie die medische zorg in azc's verleent) kan inschakelen voor de organisatie van de medische zorg. Voor de crisisnoodopvang is daar niet voor gekozen. Dit betekent dat er vaak en op zeer korte termijn een beroep gedaan moet worden op al overbelaste huisartsen. Bij sommige locaties komt een huisarts regelmatig langs, maar er zijn ook locaties waar alleen bij spoed een huisarts kan worden ingeschakeld. Voor de locaties die maar heel kort open zijn, blijkt meestal geen zorg geregeld te zijn.

In een gezamenlijke brandbrief in september stellen de beroepsverenigingen van psychiaters, psychologen, artsen en overige medische specialisten dat de medische zorg in de (crisis)noodopvang ontoereikend is en dat deze situatie ernstige schade kan opleveren voor de lichamelijke en mentale gezondheid van de betreffende asielzoekers.[4] Door de frequente verhuizingen en gebrek aan registratie en dossiers is er geen continuïteit in de zorg. Ten aanzien van kinderen is het zorgelijk dat zij geen intake krijgen bij de jeugdgezondheidszorg. Dit gebeurt normaliter binnen twee weken na plaatsing in een asielzoekerscentrum. De Inspecties hebben in een brandbrief al in juni 2022 erop gewezen dat het nu pas vele maanden na binnenkomst plaatsvindt.[5] Zo werd bij een meisje van 10 pas na vier maanden verblijf in de crisisnoodopvang door een arts geconstateerd dat zij een aangeboren schildklierafwijking heeft waarvoor zij dagelijks de juiste medicijnen moet slikken.

1 nos.nl/artikel/2447202-asielzoekers-in-goes-zijn-het-zat-ongedierte-slechte-hygiene-en-kou
2 www.coa.nl/sites/default/files/2021-11/Handreiking%20Crisisnoodopvang.pdf
3 www.igj.nl/actueel/nieuws/2022/08/03/medische-zorg-in-crisisnoodopvang-asielzoekers-onder-enorme-druk
4 www.nvvp.net/website/nieuws/2022/brandbrief-om-zorgen-over-toegang-tot-en-continuiteit-van-medische-en-psychische-zorg-aan-asielzoekers
5 www.inspectie-jenv.nl/Publicaties/brieven/2022/06/17/signaalbrief-kinderen-in-de-asielopvang

Recentelijk wees de Inspectie op de zeer zorgelijke situatie bij het aanmeldcentrum in Ter Apel en de crisisnoodopvanglocaties waar mensen steeds tussen heen- en weer verhuizen in afwachting van hun eerste registratie.[6] Daarin spreekt de Inspectie naast zorgen over 'de algemene achteruitgang van de gezondheid door uitputting, kou en vervuiling' ook haar zorgen uit over 'de risico's van infectieziektes, het uitblijven van tijdige triage en de vergroting van de gezondheidsrisico's door de vele verplaatsingen van de mensen van de ene naar de andere crisisnoodopvanglocatie'. Ter illustratie, in een crisisnood-opvanglocatie is recentelijk schurft uitgebroken. Ook de uitbraak van salmonella in een noodopvanglocatie in Haarlem in het voorjaar waarbij maar liefst 25 bewoners in het ziekenhuis moesten worden opgenomen met buiktyfus laat zien dat de hygiëne op meerdere locaties ondermaats en een punt van grote zorg is.[7]

Een jongen van 16 jaar met diabetes type 1 verblijft al maanden in een crisisnoodopvanglocatie. Hij moet dagelijks insuline spuiten in het kader van zijn diabetes. Zijn medicatie moet eigenlijk koel bewaard worden maar het gezin heeft geen eigen koelkast ter beschikking. Daarnaast is het voor hem niet mogelijk om precies uit te rekenen hoeveel koolhydraten er in de verstrekte maaltijden zitten. Daardoor spuit hij vaak teveel of te weinig insuline. Een zorgelijke situatie omdat een langdurig instabiele bloedsuikerspiegel negatieve effecten heeft.

Een 13-jarige Syrische jongen is tijdens zijn verblijf in een crisisnoodopvang bijna verdronken in een buitenzwembad. Hij is met de traumahelikopter overgebracht naar het ziekenhuis en is daar een paar dagen opgenomen geweest. De jongen heeft nog klachten overgehouden aan de gebeurtenis: hij wordt snel moe en heeft nachtmerries. Het blijkt dat hij nog veel moeite heeft met de verwerking van deze traumatische ervaring, maar er is geen psychische hulp voor hem geregeld.

Verhuizingen

De situatie van tijdelijke noodopvang en kortdurende crisisnoodopvang leidt tot veel verhuizingen. Nu de noodsituatie in de opvang al langer dan een jaar duurt worden de voorbeelden steeds extremer. VluchtelingenWerk komt mensen tegen die al in meer dan acht locaties hebben verbleven. Vooral voor kinderen zijn veel verhuizingen gedurende de asielprocedure slecht. Uit onderzoek is gebleken dat het aantoonbaar tot gezondheidsschade leidt.[8] Kinderen die in crisisnoodopvanglocaties verblijven gaan vaak niet naar school en missen dus ook die dagbesteding. Maar ook voor kinderen in noodopvanglocaties is onderwijs nog lang niet altijd goed geregeld. Kort geleden luidde de PO-raad, de sectorvereniging voor het primair onderwijs, de noodklok over het steeds opnieuw en plotseling verhuizen van kinderen naar een nieuwe (crisis)noodopvanglocatie. Aanleiding hiervoor was de acute verhuizing van 100 vluchtelingen (gezinnen met kinderen) van de opvang in Schinnen naar de tijdelijke opvangboot in Velsen. In Schinnen kregen de kinderen onderwijs, terwijl er in Velsen nog niets voor ze geregeld was. De PO-raad pleit voor zorgvuldige herplaatsing van kinderen wanneer dit echt nodig is. 'Dit gezeul kan echt niet', waarschuwt de organisatie.[9]

Crisisnoodopvang Doetinchem | Fotograaf Roland Heitink - ANP

6 www.igj.nl/publicaties/brieven/2022/10/03/nog-steeds-risicos-voor-gezondheid-asielzoekers-in-aanmeldcentrum-ter-apel
7 www.ggdkennemerland.nl/nieuws/2022/05/Grote-stap-in-brononderzoek-uitbraak-van-buiktyfus-noodopvang-asielzoekers-Haarlem
8 S.Goosen, 'Frequent relocations between asylum-seekers centres are associated with mental distress in asylum-seeker children' in: International Journal of Epidemiology, 2014, 43
9 www.poraad.nl/kind-onderwijs/nieuwkomers/po-raad-verspreiding-vluchtelingenkinderen-moet-minder-lomp

Crisisnoodopvang Drachten | Fotograaf Jilmer Postma - ANP

Zorgelijk en verdrietig is het verhaal van een 9-jarig meisje dat haar moeder verloor enkele weken voor ze in het kader van gezinshereniging naar Nederland kwam. Zeer getraumatiseerd door dit verlies en het feit dat ze haar moeder daar moesten begraven en achterlaten, is zij met onder andere haar twee jaar oudere broertje na aankomst in Nederland in de crisisnoodopvang terecht gekomen. De kinderen hebben nog steeds geen toegang tot psychische hulpverlening en verblijven inmiddels in hun zesde (!) crisisnoodopvanglocatie. Ook kunnen zij hun verlies niet met de overgebleven gezinsleden samen proberen te verwerken, omdat degenen met wie ze in Nederland zouden herenigen in een azc elders in het land verblijven. Het blijkt niet mogelijk om het gezin in zijn geheel samen op te vangen. Dit gemis van de familieleden, het gebrek aan hulpverlening, het feit dat de kinderen niet naar school kunnen en de onrust door de vele verhuizingen maken dat het meisje er inmiddels slecht aan toe is.

Aanbevelingen

Het langdurig verblijf in de noodopvang, zeker in de grootschalige hallen en de crisisnoodopvang brengt mensen schade toe. Hier moet zo snel mogelijk een einde aan komen. Zeker nu de rechter op 6 oktober heeft bepaald dat binnen negen maanden iedereen die nu in de (crisis) noodopvang verblijft die niet aan de minimumnormen voldoet, verhuisd moet zijn naar betere opvang. Hieronder vatten we samen hoe ons inziens (crisis)noodopvang minimaal binnen die termijn overbodig kan zijn. Los daarvan heeft de rechter in datzelfde vonnis helder aangegeven hoe de omstandigheden in de (crisis)noodopvang per heden verbeterd dienen te worden – we roepen de overheid op hier volop in te zetten. Dat betekent bijvoorbeeld per direct toegang tot gezondheidszorg voor allen die verblijven in de (crisis)noodopvang, altijd medische screening voordat iemand in de crisisnoodopvang wordt geplaatst en geen kwetsbare groepen meer in deze opvang. Ook de opvangplekken voor AMV's en voor kwetsbare groepen die niet meer in de (crisis)noodopvang blijven moeten zeer snel beschikbaar komen en kinderen moeten toegang hebben tot onderwijs en speelvoorzieningen.

Wat moet er gebeuren:

Rijksoverheid

Opvang asielzoekers

1. Zet, om uit de crisis te komen en te blijven, in op duurzame en menswaardige asielopvang, middenin de samenleving waarbij het meedoen van de asielzoeker/vluchteling centraal staat. In nauwe samenwerking met gemeenten, reguliere instanties en maatschappelijke partners.

2. Zorg voor voldoende financiering zodat het COA in goed overleg met gemeenten spoedig meer structurele goede opvang creëert, passend bij de grootte van de gemeente of buurt en - ten behoeve van de evenredige spreiding - vooral in gemeenten waar nu nog geen of weinig opvang is.

3. Zorg spoedig voor een goede wet waarmee een opvangtaakstelling voor alle gemeenten wordt vastgelegd. Maak tot die tijd gebruik van spoedwetgeving of staatsnoodrecht om de acute problemen het hoofd te bieden en actief te zorgen voor voldoende opvangplekken op de korte termijn, zoals voor AMV's in Ter Apel.

4. Zorg voor een aparte aankomstlocatie voor nareizigers zodat zij niet meer in de crisisnoodopvang terecht komen en sneller hun aankomstprocedure kunnen doorlopen en sneller in de gemeente opgevangen of gehuisvest kunnen worden en daadwerkelijk herenigd worden met hun gezin.

5. Voorkom leegstand in de centra. Zorg dat er spoedig weer een formele regeling komt met goede waarborgen voor administratieve plaatsing van asielzoekers die bij familie of vrienden kunnen verblijven, zodat hun plaatsen in de opvang door anderen gebruikt kunnen worden.

Huisvesting statushouders

6. Formaliseer/publiceer het informele beleid van de logeerregeling voor statushouders zodat er meer gebruik van wordt gemaakt en er plekken in de opvang vrijkomen.

7. Zet het plan om statushouders versneld uit de opvang in (hotel) accomodaties te plaatsen door. Maak de Hotel- en accommodatieregeling (HAR) aantrekkelijker voor gemeenten door de regeling bijtijds te verlengen en de termijn voor het verblijf van de statushouders te verlengen. Laat het COA actief statushouders voordragen aan de verantwoordelijke gemeenten om in afwachting van huisvesting vast in de gemeente opgevangen te worden. Naast de statushouders die al langer in de opvang verblijven, vooral ook de nareizigers in gemeente waar de statushouders nog in een niet passende woning verblijft zodat ze in afwachting van passende huisvesting dichter bij elkaar kunnen zijn.

8. Activeer en breid de succesvolle stimuleringsregeling uit voor de huisvesting van grote gezinnen.

9. Zorg dat de benodigde formaliteiten voor statushouders tijdig al in de opvang zijn geregeld en vastgelegd (zoals het verblijfsdocument, inschrijving in de BRP, een DigiD, aanvraag toeslagen en kinderbijslag en een bankrekening) want daarmee kan de huisvesting veel soepeler en sneller verlopen.

10. Overweeg een tweesporen procedure voor de matching overeenkomstig de werkwijze bij het 'Utrechtse model'.[10] Door naast de huidige procedure waarbij gemeenten woonruimte zoeken voor één of meerdere 'gekoppelde' statushouders, gemeenten tevens de mogelijkheid te bieden voor gemeenten om vrijkomende woonruimte aan te bieden waarvoor het COA gericht één of meerdere statushouders zoekt.

10 vng.nl/nieuws/handreiking-versnelde-huisvesting-statushouders, p.9

Gemeenten

Opvang asielzoekers

11. Zorg voor structurele opvanglocaties, waar nu een groot tekort aan is. Wacht de wet met de gemeentelijke taakstelling voor opvang niet af. Neem nu initiatief samen met maatschappelijke organisaties en/of ondernemers voor het vinden van goed bereikbare geschikte locaties waar mensen met voldoende privacy en faciliteiten kunnen verblijven, inclusief goede toegang tot voorzieningen, onderwijs en aanbod in activiteiten. Laat de grootte van de locatie passend zijn bij de gemeente of de wijk zodat deze een onderdeel van de gemeenschap kan worden met voorzieningen waar ook omwonenden gebruik van kunnen maken.

12. VluchtelingenWerk roept met name de G40 gemeenten waar nog geen of weinig opvang is haast te maken met de ontwikkeling van structurele opvanglocaties. Het is voor de gemeente van belang dat de opvang van asielzoekers plaatsvindt in dezelfde gemeente als waar ze als statushouders gehuisvest worden zodat ze gedurende hun opvangperiode een sociaal netwerk kunnen opbouwen en een snelle start kunnen maken met verdere integratie; het zijn tenslotte hun nieuwe inwoners. Gezien de hoogte van de jaarlijkse huisvestingstaakstelling en ook de opvang van nareizigers en hervestigers hebben al deze gemeenten één of meerdere opvanglocaties nodig.[11]

13. Geef toestemming voor administratieve plaatsing van asielzoekers bij hun familie of vrienden als het COA daarom vraagt, zodat er plaatsen vrijkomen in de opvang.

Huisvesting statushouders

14. In de opvang verblijven nu 17.000 statushouders. Nooit was dit aantal zo hoog. De taakstelling was duidelijk te laag en wordt voor volgend jaar hoog. Deze vraag komt sowieso bij gemeenten terecht. In het belang van al die wachtende statushouders roept VluchtelingenWerk gemeenten op - zoals ook in het bestuursakkoord van 26 augustus is overeengekomen - om waar mogelijk alvast vooruit te lopen op de taakstelling door in 2022 al meer statushouders te huisvesten.

15. Maak gebruik van het 'Utrechtse model' door met een planmatige aanpak een groot aantal statushouders versneld en met voorrang te huisvesten.[12]

16. Maak structurele prestatieafspraken met woningcorporaties over een substantiële bijdrage aan het leveren van huisvesting voor statushouders, inclusief voor alleenstaande minderjarige asielstatushouders.

17. Huisvest statushouders die nog in afwachting zijn van hun nareizende gezinsleden alvast in passende woonruimte voor het gezin door corporaties gebruik te laten maken van de 5% uitzonderingsmogelijkheid voor passend toewijzen of door te voorzien in een tijdelijke huuraanpassing dan wel hiervoor afspraken te maken met woningcorporaties.[13]

18. Maak gebruik van de Hotel- en accommodatieregeling (HAR)[14] om statushouders en nareizigers vast op te vangen in de gemeente in afwachting van definitieve huisvesting.

19. Promoot de logeerregeling[15] bij inwoners (ook vrienden en familie) zodat statushouders alvast dichtbij de gemeente kunnen verblijven waar ze komen te wonen en er daardoor plekken vrijkomen in de opvang. Voorzie zo nodig in een vergoeding voor deze gasthuishoudens vanwege extra hoge energiekosten en laat bij uitkeringsgerechtigde gasthuishoudens het toepassen van de kostendelersnorm achterwege.

20. Geef toestemming voor administratieve plaatsing van asielzoekers bij hun familie of vrienden als het COA daarom vraagt, zodat er plaatsen vrijkomen in de opvang.

21. Tref concrete maatregelen voor het realiseren van meer (flex) woningen en/of tussenvoorzieningen en maak hierbij zo nodig gebruik van de (financiële) ondersteuning van het Rijk.

11 Zie voor een verdere uitwerking: 'Naar een duurzame en menswaardige asielopvang: contouren opvang nieuwe stijl'. Position paper VluchtelingenWerk Nederland en UNHCR. Juli 2022

12 vng.nl/nieuws/handreiking-versnelde-huisvesting-statushouders, p. 9

13 vng.nl/nieuws/handreiking-versnelde-huisvesting-statushouders

14 vng.nl/nieuws/hotel-en-accommodatieregeling-verlengd-en-nieuwe-doelgroep

15 Zie www.coa.nl/nl/logeerregeling

VluchtelingenWerk komt op voor de rechten van vluchtelingen en helpt hen bij het opbouwen van een nieuw bestaan in Nederland

VluchtelingenWerk Nederland
Postbus 2894
1000 CW Amsterdam
info@vluchtelingenwerk.nl
www.vluchtelingenwerk.nl